

A felelős szerkesztő jegyzete

A Weöres Sándorról elnevezett felmenő rendszerű országos eseménysorozatot – a huszonhetes szám jelölte az ideit – többnyire nem azonosítottuk az egészszel, nem tévesztettük össze a teljes magyar gyermekszínházzal. Kiindulni, vagy időnként extrapolálni nyilván lehet a „Weöresből”, másik ismert nevén a WSO-ból: ennek alapján gondoljuk, írjuk, hogy a gyermekszínhátság fontos, érdekes, és egyfajta stabilizálódást hozó tanéve/évada volt az előző, a 2017/18-as.

Hogy a pedagógus kap-e valami fizetést azért, hogy a gyerekekkel jelentős emberi értékek létrejöttét generálja – közösséget teremt, személyiséget fejleszt, miközben esztétikai értéket hoz létre –, azt nem tudjuk. Panasz ez ügyben kevesebb jutott el hozzánk, bár emögött a „beletörődés a nincsbé” is ott lehet, vagy akár „a nem szílok, nem fáj fejem”, „így legalább van állásom”, avagy a „minek mondjam, úgysem lesz foganatja”. És sokkal kevesebb panasz jött amiatt is, hogy a csoportoknak nem fizetik ki a regisztrációs díjat, vagy nem kapnak támogatást, például autóbuzst a megyei, regionális, illetve országos találkozókra való részvételre. Lehet, hogy kialakult valamiféle rend az ilyen támogatások igénylésére vagy biztosítására, és megszülettek a hivatal, a központi és persze távol lévő fenntartó hétköznapi megoldásai? (Ha így van, azt akkor sem tudhatjuk, és talán nem is kell, hogy könnyen ment-e ez a „szülés”. Gyorsan biztosan nem, azt állíthatjuk: hosszú évek óta hátráltatja csoportjaink munkáját az elemi létfeltételek biztosítása, illetve annak bizonytalansága, a legrosszabb esetekben a teljes hiánya.) És végül: mint annyi más változásban lévő társadalmi alrendszernél, egy valamikor már létező működést – rövidebb-hosszabb átmeneti időszakot követően, ami nem egyszer kemény visszaesséssel jár – most más intézmények, vagy más szervezetek képesek újra produkálni, ha úgy tetszik reprodukálni. Annak, aki a folyamat végén van, annak, persze, igazából mindegy is lenne, hogy ki, csak oldja meg valaki, hogy legalább ne működjenek elemi dolgaink rosszabbul, mint eddig, mint pár évvel vagy évtizeddel korábban.

A generációváltás a csoportvezetők között jó esetben folyamat: és ha így történik, akkor ebben nincs semmi meglepő, hiszen a nyugdíj felé közeledik jeles kollégáink egy csoportja (egy „generáció”). Csoportjaink jelentős része iskolai közegben működik: nincs mindenkinben annyi erő, hogy egy hosszú pedagógus pálya után, és az esetleg nem éppen segítő iskolai környezetbe visszajárva, elemi dolgokért kívülről hadakozva, tovább vigyen egy művészeti csoportot, szakkört... (Ebben beletörődve viszont rengeteg értékes szakmai tudásról és emberségről mondunk le.) Az a kivételes lehetőség, hogy iskolán kívüli feltételrendszerben hosszabb időn át remekül működtet csoportot, csak néhány kollégánknak adatik meg: mint például az idén évfordulós Alföld Gyermekszínház és Főnix Diákszínház vezetőjének, Várhidi Attilának – köszöntjük ezúttal is.

Abban, ha a személyi változások folyamata felgyorsul vagy éppen lelassul, már esetleg lenne olyan elem, amire rácsodálkozhatnánk. Ha az országos fesztivál felől nézzük ezt a kérdést, akkor lehet, hogy más képet kapunk, mint az országos találkozón résztvevő csoportvezetők átlagában – ezzel számolnunk kell. Körömi Gábor kollégánk pár évvel korábbi kutatása sok minden más mellett a csoportvezetők közötti elöregedésről is jelzéseket adott. Felmenő rendszerünk harmadik lépcsőjében, az országos fesztiválon mindenesetre az látható, hogy vannak új és fiatal csoportvezetők egyaránt. És közöttük egyre többen vannak olyanok is, akik az utóbbi években tűntek fel, de a jelenlétük máris stabilizálódott a „piramis csúcsán”: különböző, egymástól függetlenül működő zsűriek küldik tovább őket, és így visszatérő vendégei az országos fesztiválnak (ahová sorozatban bejutni nem akármilyen teljesítmény, tegyük hozzá!).

Az, hogy hoz-e valami újat, valami érdemét a színjátszó csoportjainknál a működési feltételekben történő és a sok személyi változás együttese, más lesz-e a magyar gyermekszínhátság, vagy csak annyit, hogy mint a fenti példában a fenntartó, működtető intézményeknél: most más csinálja ugyanazt, nagyjából ugyanúgy, erre azért jó lenne válaszokat kapnunk.

Vagy adnunk. Nem egy folyóirat-szám bevezetőjében fog ez megtörténni, hosszabb és mélyebb elemzésre van ehhez szükség, a válasz/válaszok keresése többünk munkája is lehetne. De néhány állítással mégis élhetünk, amelyek a folytatásra nézve akár provokatívak, akár megerősítőek is lehetnek. Igen, néha már az is hasznos, ha valami cáfolható vagy éppen igazolható.

Az, hogy a csoportvezetők dicsérik az előzsűri, a válogatást végzők népes körének munkáját, az mindenképpen szokatlan. Ez a pozitív visszajelzés Debrecenben, az országos fesztiválon többször is elhangzott annak kapcsán, hogy ebben az évben kivételesen erős mezőny gyűlt össze. Mégpedig valóban több esetben és meglepő módon a résztvevő csoportvezetőktől is: mások, a többiek előadását dicsérve. Amit hamar érzékelni lehet, az az, hogy talán nem volt olyan előadás, amely kapcsán a „mit keres ez itt” roppant igazságtalan kérdése feltehető lett volna. (Azért igazságtalan, mert csak az nem tudja, aki soha nem próbálta, hogy mennyire nehéz stabilizálni egy-egy gyermekszínjátszó előadás színvonalát, illetve, hogy milyen sok banális hétköznapi tényezőtől függ az. Könnyen lehet, hogy ami kiemelkedően jónak tűnt két hete, a regionális bemutatón, az egy másik napon sok minden, csak nem az: nem emelkedik kifelé.) Ezzel együtt az átlag is magasabbra tolódott volna: sokkal gyakoribb volt a nézőtéri elégedettség, „ez jó volt”, „ezt érdemes volt megnézni”. Mindez szólhatna az előzsűri jobb munkájáról is, miért ne, de meglehet, hogy inkább valami másról: a látottak alapján azt gondolhatjuk, hogy az idei „felhozatal” volt olyan, ami magasabb szakmai színvonalú válogatást tett lehetővé. A tartalmi és formai elemeket nem szétszálazva és nem leválasztva a mögöttük húzódó pedagógiai folyamatokról: sokkal több volt az iskolai létre, a gyerekvilágra érzékenyen és érvényesen reagáló előadás. Van egy másik „mérce” az adott „évjárat” termésének értékelésére, de ez még inkább szubjektív, mint az előző: vannak-e kiemelkedő előadások, olyanok, amelyek több vagy sok év távlatából is fénylenek (majd), legalábbis azoknak, akik a megyei-regionális-országos hármában valahol találkozhattak vele, láthatták. Ez az, amiben nem minden évünk sikeres. Nos, idén ilyenekkel, kiemelkedő előadásokkal is szolgált a fesztivál – talán többel is, mint az előző években.

Mint egyfajta természeti körforgás, olyan az előadásaink élete: rövidre szabva a lét, sajnos a megszületésükhöz nagyon közeli a haláluk is. Rendre felugró kérdés a szakterülettel foglalkozóknak, az azzal törődőknek: (megfelelően) gondoskodunk-e arról, hogy a létrejött legjelentősebb értékek megmaradjanak a jövőnek? Néha azt gondolom, és ez akár teljesen jogtalan is lehet: az, hogy akár két-három évtized távolából is emlékszünk egyes előadásokra, az néhány írásképes szakember szelektív memóriájának vagy szubjektív értékítéletének, továbbá publikációs lehetőségeinek köszönhető. Mert lehet, hogy közben volt annál szebb, jobb, fontosabb, de mivel az az előadás nem emlegettetik fel rendszeresen, később nem írnak (annyiszor), nem beszélnek róla (annyit), hát nem marad meg. Szóval a legendás előadások gerjesztett sikertörténete lenne az egyik véglet, a másik pedig a süllyesztő?

Feltűnik egy remek előadás mondjuk áprilisban, és ha véletlenül él még októberben-novemberben, akkor elérjük-e azt, hogy lássák közben, mondjuk 10-15 alkalommal? Vagy megtapsoljuk az országos fesztiválon, megírjuk róla, hogy mennyire jó volt, lemegy 3-5 alkalommal, és vége – részünkről annyi? Esetleg még látható lesz a fesztiválok fesztiválján ősszel, és kész, megszűnik létezni... Jön a következő esztendő, párszáz újabb előadással, amelyek törölnek mindent.

Ha nem is megoldás a fentiekben taglalt értékmegőrzési problémára, de egy elem ahhoz, hogy a létrehozott értékből megmaradjon valami: felvesszük az előadást az országos fesztiválon, régtől fogva. Az utóbbi kilenc év országos fesztiváljainak legjobb előadásaiból, minden év anyagából egy-egy válogatás megtalálható a DRAMAPEDAGOGIA nevű YouTube csatornánkon. Jelenleg összesen 52 felvétel tekinthető meg – a 2010-es előadások még vágott anyagként („kivonatos közlés”), a későbbiek teljes előadások. Az előadások nézettsége meglehetősen eltérő és meglepően jó: többnyire ezer-kétezer közötti, ami büszkén vállalható szám, de az, hogy vannak olyan gyermekszínjátszó előadások, amelyek nézettsége az említett csatornán 9 ezer körüli, az egészen jónak számít.

Amikor az egyes esztendők országos fesztiváljának összes előadását felvesszük, akkor csak „raktározunk”, begyűjtünk, de nem kezdünk vele semmit. Még polcok szerint sem szelektálunk a raktárban: ömlesztett a tárolás, csak a „nagy dobozok kapnak évjáratonkénti számozást. Rengeteg dokumentum van a kezünkben, de a felhasználás módját ki kellene még találni.

És ha már itt tartunk: volt a nem is olyan távoli múltunkban egy másik próbálkozásunk is a gyermekszínjátszó előadások megőrzésére: a *Gyermekszínjátszók példatára* DVD sorozatunknak hét része jelent meg anno (a hetedik rész forgalmazása már nem öltött olyan méretet, mint a többié, de megcsináltuk). A legtöbb DVD teljes előadást is tartalmazott az oktatóanyag mellett. Jó lenne ennek az elsősorban a képzést szolgáló szakmai-módszertani, de egyben dokumentációs anyagnak a jelennek, korunknak megfelelő formátumú, ismételt közzétételéről és hozzáférési lehetőségéről gondoskodni. Erre jelentős készítés lehet az újra induló rendezői

képzésünk is. (A gyermek- és diákszínjászó rendezői tanfolyamról később – lapszámunk utolsó oldalain – még írunk.)

✱

Kedves csoportvezető-rendezők és szervező kollégák! Azt tudjuk közzétenni, amit megkapunk. Ebben az évben a megyei találkozók zsűrije, a közreműködő kollégák helyel-közzel éltek azzal a lehetőséggel, hogy véleményüket nem csak élőszóban közölhetik (beleértve ebbe a jelen sorok íróját is). A megyei rendezvények harmadáról kaptunk írásos visszajelzést. A regionálisokról már több írás érkezett. És szerencsére van mit megmutatnunk, közzé tennünk az országos találkozó kapcsán is. Szerkesztői köszönet mindazoknak, akik írtak a gyermekszínjátszásról, és üdvözlét az olvasónak!

✱ ✱

XXVII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjászó Találkozó és Fesztivál

MEGYEI BEMUTATÓK

SOMOGY MEGYE

Csurgó, 2018. március 23.

Néhány évnyi kihagyás után újra volt megyei forduló Somogyban! Három csapat részvételével, családi hangulatban telt a március 23-án megrendezett esemény, melyen Perényi Balázs és Ákli Krisztián minősítették a látott produkciókat.

A **Boglári Játékszín** *A bajusz* című produkciója izgalmas, a kellékeket s a játzókat kreatívan használó munka volt, mely nagyon jó alaphangulatot teremtett a találkozóhoz. A produkció Arany János elbeszélő költeményét dolgozta fel, pontos, pergő ritmusú megfogalmazásban. A csoport a nap végén még egy plusz bábos etűdöt is bemutatott; az első munkájukhoz hasonlóan nagyon pontos, szervezett munkát láthattunk, mely magában hordozta a katarzis lehetőségét is.

A Somogyjáról érkezett **Betlehemesek** *Betlehemi játék* című munkája klasszikus betlehemi játék volt, melyet izgalmassá, többféleképpen értelmezhetővé tett, hogy Szűz Mária egyedül várta a Megváltót. A csoportot nagyon erős pedagógiai indítással, igazi közösségteremtő munkával segíti vezetője, ami a színpadon is érezhető volt. Külön kiemelném még a történetmesélő kisfiút, aki fiatal kora ellenére nagyon értelmezett és artikulált szövegmondással tette személyessé a produkciót.

A házigazdák, a **Csurgói Bábosok** *Robotjós* című produkciója szórakoztató, a nézőteret is aktívan használó előadás volt; számos izgalmas, bátor játzóki megoldással. A csoport nem elsősorban a fesztiválra készült; a második félév kezdetekor órai keretek között dolgozva jutottak el a látott munka bemutatójáig – bátorságukért külön köszönet!

A produkciók után a gyerekek közös drámajátékon vettek részt Szalai Ádám drámatanár vezetésével, mialatt a csoportvezetők megbeszéltek a látottakat a zsűri közreműködésével. A beszélgetésre alapvetően egymás segítése, a szakmai együttműködés közös keresése volt jellemző.

Bízunk abban, hogy március 23-i rendezvény olyan lépés, melyet újabbak követnek, hogy Somogy megye újra aktív részese legyen a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjászó Találkozók életének.

Jövőre találkozunk, találkozzunk Csurgón!

Ákli Krisztián